Maastricht in Beeld

Het Dinghuis

34

februari 2022

Het Dinghuis

Het Dinghuis stamt uit 1470 en het is een voormalig gerechtsgebouw. Dat zien we aan de naam: het was een gebouw voor gedingen. In dit geval voor het hooggerecht. Vlakbij lagen De Lanscroon en De Liebaert, dat waren lagere gerechten.

Het gebouw was ook een gevangenis, in de kelder waren cellen en een folterkamer. Vanwege de hoge bouw was het ook een uitkijkpost. Vanaf de dakruiter, het torentje op het dak, kon men goed zien of er ergens brand of ander onraad was.

En het was tot 1660 het oude stadhuis. Toen was het nieuwe gebouw op de Markt klaar. Vanaf 1660 werd het Dinghuis ook gebruikt als vergaderruimte voor het ambacht van de lakenwevers. De Lakenhal, die op de Markt lag, was immers gesloopt voor de bouw van het Stadhuis.

Vanaf 1730 werd het gebouw ook gebruikt als theater. In 1793, tijdens het beleg door de Fransen, werd de gevel door een bom geraakt. De nieuwe gevel werd een etage lager, we zien de driehoekige bekroning, de fronton, op die plaats. Het enorme dak werd er nog groter door.

Adres: Kleine Staat 1
Wikipedia: wikipedia.org/wiki/Dinghuis_(Maastricht)

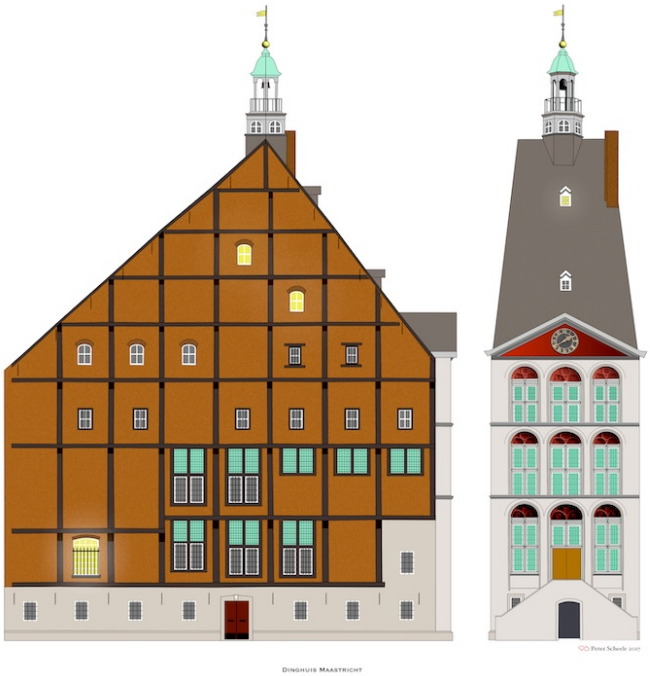

Natuurlijk, de voorgevel is indrukwekkend. Een prachtige hardstenen pui in laatgotische bouwstijl. Maar de zijgevel is een 15de eeuwse balkenconstructie. Vakwerk in 1696 gevuld met baksteen. Kijk daar eens omhoog en zie wat een enorme gevel het is. Het hele gebouw is 30 meter hoog en telt negen verdiepingen. Op de tekening en ook op foto's van de voorkant lijkt het dak toe te lopen. Maar dat is een perspectivische vertekening. De nok is net zo breed als het pand.

Na 1793 heeft het gebouw diverse functies gehad: een oefenruimte voor muziekkorpsen, oudheidkamer van het Limburgse Geschied- en Oudheidkundig Genootschap LGOG, telefooncentrale van de Maastrichtse Telephoon Maatschappij, kantoorruimte voor de Kamer van Koophandel, mobilisatiebureau, luchtbeschermingsdienst, het Katholiek Thuisfront, cursusruimte voor de Mater Amabilis en poppentheater van Pieke Dassen, de Poesjenellenkelder. En uiteindelijk winkel en kantoor voor de VVV Maastricht, tegenwoordig Maastricht Visitor Center.

Het straatnaambord is van tin, helemaal opgeknapt hangt het te blinken in de zon. Ook de slotplaat van de dubbele deur aan het bordes ziet er fraai uit. Er zit een sleutelvanger in, de V-vorm leidt de sleutel naar het sleutelgat. Handig in het donker. Aan de Jodenstraat een ingang uit 1749. De kelder is een gewelvenkelder. Die was lang opslag voor bederfelijke etenswaren. Nu liggen er spullen voor winkel en kantoor. Afgezien van de trap is er weinig te zien.

De begane grond met de winkel van Maastricht Visitor Center. We komen binnen door de ingang onder het bordes met de dubbele trap. Het is een lage ruimte met zware plafondbalken. In het midden is de trap naar de hogere etages en de kelder. Aan de zijkant links is de deur naar de Jodenstraat en achterin is een deur naar een binnenplaats.
In de muur zit een replica van een beeld uit de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek: De Eed op de Relieken. De koning zit op een troon met vogelpoten en hondenkoppen. Er staan drie figuren om hem heen. De knielende legt zijn rechter hand op relieken. Hij legt vermoedelijk een eed af of ontvangt een gunst. Of er wordt recht gesproken. Want de figuur links draagt een gladius, een Romeins kortzwaard, misschien om meteen een vonnis te voltrekken. Het origineel is 12de eeuws, anoniem, Maaslandse stijl. Het Dinghuis was ooit een gerechtsgebouw, vandaar dit beeld.

De bel-etage is de ruimte achter de deur bovenaan de dubbele trap aan de voorkant. Daar is ook deze prachtige schouw met zwarte bekleding. In de meeste zit een versiering, maar in verschillende zit een afbeelding.
Boven de schouw hangt een rond reliëf van een gekroonde vrouw met kind: Maria, Koningin van de Hemel en de Aarde. Ze draagt een rijk gewaad met grote, wijde plooien. Achter haar zien we een stralenkrans. Achter de zaal aan de voorkant van het gebouw ligt het trappenhuis en daarachter zijn kantoren. Die zijn privé, maar deze schouw mocht ik wel fotograferen.

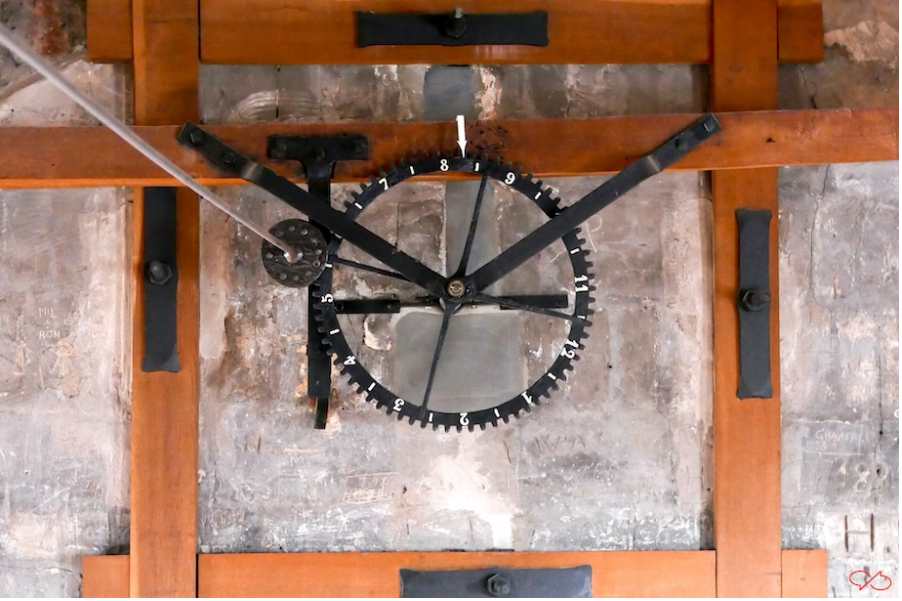

De hogere etages zijn kantoren, bergruimtes of archief. Ze zijn privé; ik wilde er geen foto's maken. Maar op de zesde verdieping, achter de fronton, is de klok. We zien aan de voorkant het uurwerk. Letterlijk uurwerk, want de enkele wijzer geeft alleen de uren aan. Wie nauwkeurig kijkt, ziet de tijd op het kwartier nauwkeurig. Binnen is het mechaniek, het zit in een plexiglas kast. Een lange as loopt naar de fronton in de voorgevel en drijft daar de laatste tandwielen aan. De witte pijl laat zien hoe laat het is. Het mechaniek is opgeknapt door Royal Eijsbouts klokken in Asten. Ook zijn de wijzer en de wijzerplaat opnieuw verguld.

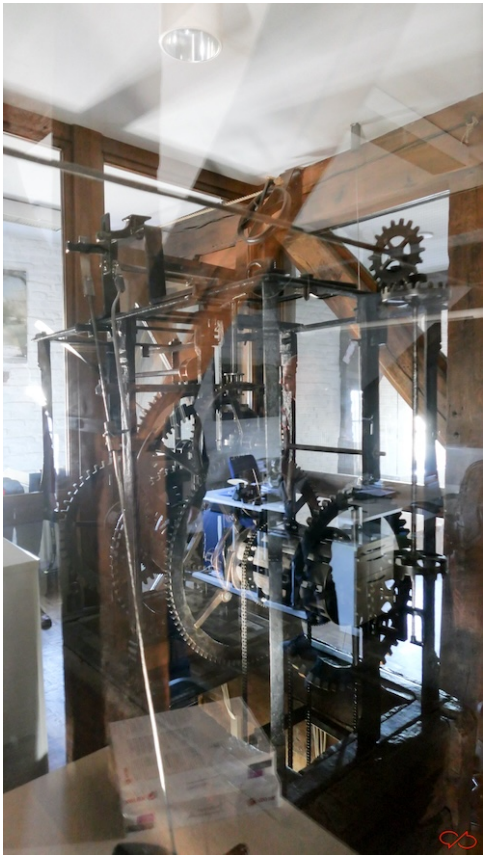

We gaan hoger, maar slaan de zevende verdieping over. Ook daar zijn werkruimtes die privé zijn. We komen op de achtste, het is de etage die van buitenaf gezien achter de hoogste dakkapel ligt. Hier begint het fundament van de dakruiter. De constructie is indrukwekkend. Een steile ladder leidt naar boven.

Het had weinig gescheeld of de toren was verloren gegaan. Neergestort in een storm. De ijzeren constructie was flink weggeroest en er zat nauwelijks nog verband in de constructie. De vierkante plaat en andere constructiedelen zijn nu van roestvrij staal.

Er is in het plafond nog een luik, men kan nog verder omhoog. Daar is de klokkentoren, daar hangt de bel die geluid moest worden bij brand of onraad. We gaan niet verder naar boven, er is geen ladder. Onderweg terug, de ladder af, raakte ik een staalkabel. Boven me luidde die bel. Overhoorvraag: heet het gebouw daarom dinghuis?

Ik vermeldde al kort het poppentheater van Pieke Dassen, de Poesjenellenkelder. Het theater was begin jaren 60 op de begane grond in de huidige winkel. De entree kostte *f* 0,25. Pieke is een landelijke beroemdheid geworden door zijn rol als August in kinderprogramma De Film van Ome Willem. Zijn zoon Manny heeft muurschilderingen gemaakt ter nagedachtenis aan zijn vader. Ze zijn te vinden op de binnenplaats aan de achterkant van het gebouw.

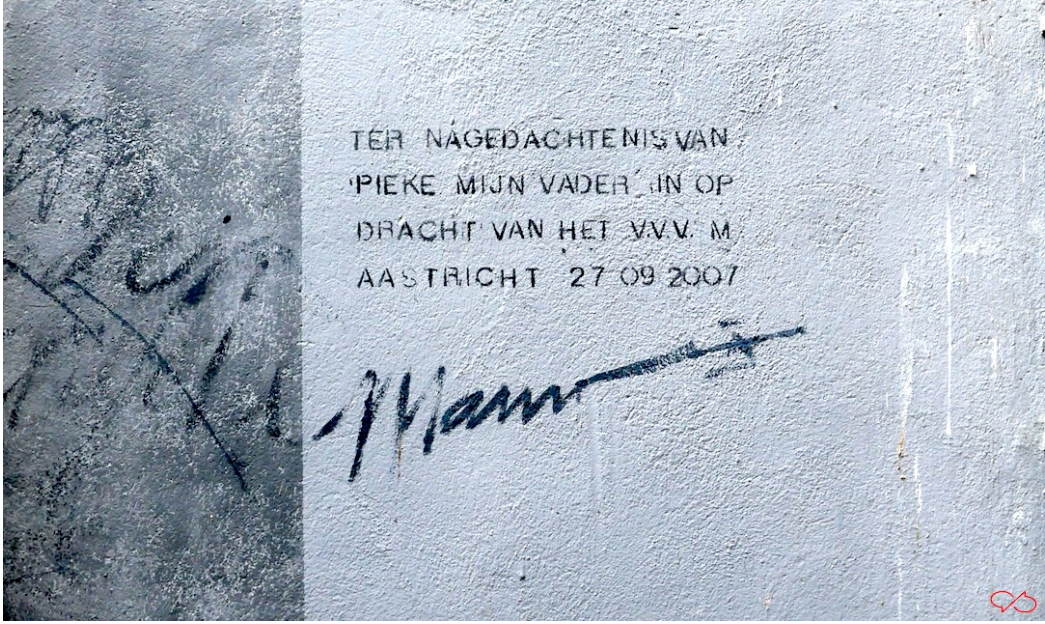

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een fotomagazine voor liefhebbers van de stad Maastricht.
De opzet is simpel: interessante onderwerpen, behoorlijke foto's, korte stukken tekst met wat uitleg en achtergronden en een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de Boekenkast van Peter Scheele:
https://pjscheele.nl

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

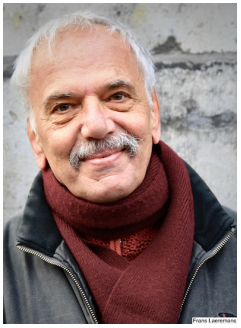

Colofon
Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II
Bewerking: Adobe Lightroom 6.14
Opmaak: Apple Pages 11.1
Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele